

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ САВЕТА ЗА ПРАЋЕЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ РАДА ОРГАНА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА И ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА У 2020. ГОДИНИ

У складу са чланом 166. Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица (Службени гласник РС бр.85/2005), (у даљем тексту: ЗМ), Одлуком о оснивању Савета за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршења кривичних санкција према малолетницима број: 119-01-00250/2017-06, од 25.01.2018. године, Правилником о раду Савета за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малолетницима, Планом рада Савета за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршење кривичних санкција према малолетницима (у даљем тексту: Савет за малолетнике) за период од 2018. до 2020. године, Савет за малолетнике је у 2020. години, интензивно радио на започетим и новим активностима у циљу унапређења малолетничког правосуђа, система извршења кривичних санкција према малолетницима и унапређења положаја малолетних лица у кривичном поступку.

У извештајном периоду, Савет за малолетнике је одржао девет седница. Рад Савета се одвијао кроз континуирану, непосредну и/или електронску (уз помоћ ЗООМ апликације коју је омогућио УНИЦЕФ) сарадњу свих чланова и сталних консултаната, као и кроз конкретне иницијативе и прикупљање података и сазнања из области поступања.

У јануару 2020. године, Савет за малолетнике је покренуо иницијативу за оснивање посебне установе за лечење и оспособљавање малолетника у складу са тачком 23. ЗМ, првенствено због све већег броја малолетника у кривичном поступку са израженим здравственим и понашајним проблемима без адекватне родитељске и старатељске заштите и бриге, неопходне за континуирани процес лечења и пуне рехабилитације. У вези са тим, на седници Савета одржаној 31. јануара 2020. године, учествовали су и представници релевантних државних институција и организација попут Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства здравља, Републичког завода за социјалну заштиту, УНИЦЕФ-а и Института за криминолошка и социолошка истраживања, како би се размотрили законски основи који обавезују на постојање ове установе и уочиле присутне препреке, те утврдила подршка и ставови релевантних државних тела и институција. Иницијативу је подржао и председник Врховног касационог суда Републике Србије, а Савет за права детета Владе Републике Србије донео је одлуку да се прикључи иницијативи.

Текст заједничке иницијативе Савета за права детета и Савета за малолетнике, прослеђен је Влади Републике Србије и надлежним министарствима. Републички завод за социјалну заштиту, који је независно од Савета за малолетнике започео израду елабората о установи социјално-здравственог типа у смислу члана 60. Закона о социјалној заштити, успоставио је, у циљу међусобне подршке, непосредну сарадњу са Саветом за малолетнике.

Присутни су се на заједничкој седници након изнетих виђења, исказаних проблема и указивања на отворена питања везана за надлежност и интересорну сарадњу, у потпуности сагласили да је неопходан хитан одговор друштва на потребе малолетника, чији су понашајни проблеми (па и вршење кривичних дела), последица болести или здравствених поремећаја који захтевају организован и континуиран третман и лечење, а немају адекватну родитељску заштиту, неопходну за поступак лечења.

Иницијатива Савета за малолетнике је оцењена као оправдана и вишеструко корисна, јер је указала на потребу формирања установе која би омогућила унапређење приступа гарантованим правима ове посебно рањиве деце (у породично-правном смислу) у Републици Србији. Сви учесници скупа су испољили спремност на даљу сарадњу и ангажовање у правцу сензибилисања и мотивисања надлежних доносиоца одлука.

Савет за малолетнике је планирао да у 2020. години, организује још једну конференцију посвећену правима детета и положају малолетних лица у правосудном систему Републике Србије, попут оних које је организовао у претходне две године, уз помоћ УНИЦЕФ-а и удружења грађана „Центар за права детета“, а добио је и позив Института за криминолошка и социолошка истраживања у Београду, који је планирао организацију саветовања 10. , 11. и 12. јуна на Палићу на тему: „Дрога и наркоманија - правни, психолошки и социолошки проблеми“, те предложио да се чланови Савета за малолетнике укључе као учесници семинара и да се евентуално формира „Малолетнички блок“ на саветовању. Међутим, планирани догађаји су отказани због наступања пандемије КОВИД-19.

За време трајања пандемије КОВИД-19 током 2020. године, Савет за малолетнике је у складу са прописаном мером о забрани окупљања, редовно заседао уз употребу видео-конференцијске везе, па су чланови одржавали директну комуникацију и на овај начин, међусобно се информисали о свим релевантним чињеницама и нарочито о последицама пандемије на положај малолетних лица у правосудном систему.

У априлу 2020. године Савет је сачинио и упутио Упитник за информисање о стању и условима рада у установама у којима се извршавају кривичне санкције према малолетним лицима у време КОВИД-19 пандемије. Упитник је послат на адресе васпитних домова и казнено-поправних завода у Републици Србији и имао је за циљ прикупљање информација о утицају пандемије КОВИД-19 на ове установе и садржао је питања као што су утицај пандемије на рад установа у целини, нови изазови и потешкоће са којима су суочене ове установе услед пандемије, посебна упутства која су примењивана ради спречавања КОВИД-19, извршена прилагођавања, помоћ и подршку које су установе добијале, реакцију малолетних лица као и особља установа на новонасталу ситуацију и мере које су је пратиле и остала значајна питања која се односе на рад ових установа и третман малолетних лица која су смештена у њима. Све позване установе су се одазвале и пружиле Савету за малолетнике потребне информације и изразиле спремност за даљу сарадњу. Савет је понудио помоћ овим установама и позвао их да и сами предложе модалитете помоћи и подршке која им је неопходна у циљу превазилажења свих изазова са којима су били суочени.

На основу добијених података у јуну 2020. године, сачињен је извештај који је достављен надлежним институцијама. У међувремену, дошло је до унапређења услова у наведеним установама, о чему ће бити речи у наредном извештају.

Савет за малолетнике је крајем априла 2020. године, издао саопштење за јавност које је послато на адресе релевантних штампаних и електронских медија у Србији које је и објављено у појединим медијима, у којем је нарочито указано јавности на право детета на највиши могући стандард здравља према Конвенцији о правима детета, те да мере које држава предузима како би децу лишену слободе заштитила од пандемије морају бити апсолутно усклађене са међународним правом и стандардима, да морају бити сразмерне, неопходне, временски ограничене, подложне ревизији, недискриминаторне и да одражавају најбољи интерес детета. Савет за малолетнике је у саопштењу позвао све органе кривичног и прекршајног поступка и извршења кривичних санкција према малолетницима, као и све друге субјекте и учеснике у поступку да у свом практичном раду у условима ванредног стања поштују и спроводе све одредбе Устава и закона, као и Уредбе и закључке надлежних органа донете за време ванредног стања. Истакнуто је и да посебну пажњу треба посветити подршци установама за извршење кривичних санкција према малолетницима, васпитним установама и установама у којима се спроводи мера притвора према малолетницима, као и да су колективи завода у којима се извршавају наведене мере у овим условима додатно оптерећени и изложени ризицима, јер су у условима ванредног стања обавезни да према малолетницима поступају сагласно одредбама важећих закона и подзаконских аката, али и да примењују Упутства и наредбе Управе за извршење кривичних санкција Министарства правде. На основу добијених података произилази да занемарљиво мали број судова располаже наведеном опремом.

Због ситуације настале услед пандемије вируса КОВИД 19, Савет је сачинио “План рада Савета за праћење и унапређење рада органа кривичног поступка и извршења кривичних санкција према малолетницима за период јул-децембар 2020. у време пандемије вируса КОВИД 19”.

Савет за малолетнике је у 2020. години, посветио додатну пажњу и положају оштећених малолетних лица и малолетних сведока у кривичним поступцима, имајући у виду чињеницу да не постоје јединствена техничка средства за пренос слике и звука, како би се иницирало побољшање техничких услова за рад са посебно осетљивим сведоцима и малолетним оштећенима и сведоцима. Ради унапређења рада са посебно осетљивим сведоцима, као и малолетним оштећеним и жртвама кривичних дела, а посебно у смислу техничких могућности за њихово саслушање пред тужилаштвом односно судом, чланови Савета су прикупили податке од свих основних и виших судова на територији Републике Србије о томе да ли поседују одвојене просторије и техничке услове (видео- конференцијске везе, средства за пренос слике и звука).

Савет за малолетнике је, у складу са Планом рада за 2020. годину, наставио са активностима на планираним изменама и допунама ЗМ. На том плану, између осталог, Савет је успоставио сарадњу са Институтом за криминолошка и социолошка истраживања у Београду. Представници Савета су сарађивали у оквиру истраживања које је спровео наведени Институт у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Р Србији, под називом “Анализа утицаја примене Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица у периоду од 2006. до 2020. године”.

Поводом све чешћег кршења права малолетних учинилаца кривичних дела, као и малолетних оштећених и сведока у кривичном поступку, од стране медија који извешавају о догађајима, Савет за малолетнике је одлучио да у наредном периоду, представницима медија и јавности, континуирано указује на кршења права малолетника и деце у погледу коришћења њихових личних података и описивања догађаја на основу којих се малолетна лица могу идентификовати кроз новинске чланке и електронске медије, што представља кршење одредби ЗМ, Конвенције о правима детета и других позитивно правних прописа релевантних за ову област.

Предузете активности допринеле су да се Савет за малолетнике од стране различитих система у оквиру малолетничког правосуђа све више препознаје као стручно тело коме се практичари могу обратити у циљу решавања актуелних, системских или нормативних проблема. Тиме се остварује основна функција Савета и сврха његовог оснивања, а такође и као стручног тела од користи истраживачима и теоретичарима у овој области, као и заинтересованој широј јавности.

У Београду,
4. март 2021. године

**ПРЕДСЕДНИК САВЕТА
СУДИЈА**

Биљана Синановић